

OD REDAKCJI

Kolejny numer naszego czasopisma otwiera opracowanie ks. Ryszarda Selejdaka, pracownika watykańskiej Kongregacji Edukacji Katolickiej, poświęcone diakonatowi kobiet w Kościele starożytnym. Autor zauważa, że chociaż od początku dziejów chrześcijaństwa kobiety odgrywały ważną rolę i zajmowały uprzywilejowaną pozycję we wspólnocie kościelnej, to jednak żadna nie pełniła funkcji kierowniczych we wspólnocie. Jedynymi funkcjami, które wykonywały były związane z przyjętym urzędem diakonatu. Według różnych źródeł diakonise opiekowały się chorymi kobietami, towarzyszyły im podczas chrztu, pouczały neofitki, troszczyły się o właściwe przyjęcie kobiet we wspólnocie kościelnej podczas celebracji liturgicznych, pośredniczyły między kobietami a męską hierarchią kościelną, informując o ich potrzebach duchowych i materialnych. Nie asystowały jednak biskupowi, ani też kapłanom przy ołtarzu oraz nie pomagały w rozdzielaniu komunii świętej. Podobnie jak mężczyźni były wyświęcane przez biskupa poprzez włożenie rąk i odmówienie epiklezy w obecności całego duchowieństwa. Diakonat kobiet był rozpowszechniony jedynie w kościołach na Wschodzie. Próby wprowadzenia go w IV i V wieku na Zachodzie, nawet jedynie w formie godności lub honorowego tytułu nie zakończyły się większym sukcesem.

Ks. Czesław Krakowiak wypowiada się na temat odnowionego po Vaticanum II rytuału sakramentu namaszczenia chorych, który zawiera wiele istotnych zmian w porównaniu z rytuałem potrydenckim. Dlatego zawiera Konstytucję Apostolską Pawła VI *Sacram unctionem infirmorum*, w której papież przypomina nauczanie i praktykę Kościoła dotyczące tego sakramentu oraz uzasadnia ważne zmiany wprowadzone w nowym rytuale. Papież odchodzi od nazwy *extrema unctio* i wprowadza nową nazwę *unctio infirmorum*.

Z kolei Ks. Grzegorz Baran, dokonując analizy treści Ksiąg Machabejskich, zauważa, że autorzy biblijni opisują trzy zasadnicze postawy Żydów wobec kultury hellenistycznej oraz religii pogańskiej, która stanowiła integralną część owej kultury: postawa otwartości i chętnego przejmowania „greckich zwyczajów”, zbrojny opór oraz heroiczne postawy oddawania życia w imię wierności przepisom Prawa. Jak wynika z treści Ksiąg Machabejskich, niemałą rolę w procesie hellenizacji Jerozolimy i Judei odegrali sami arcykapłani jerozolimscy.

Aktualne zagadnienie „nowego ateizmu” porusza w swoim artykule ks. Piotr Roszak.

„Nowy ateizm” szeroko analizuje argumenty przeciw religii (traktując ją jako niemoralną, źródło przemocy oraz rezultat uwarunkowań biologicznych). Jego systematyczny rozwój miesza także „stare” i „nowe” tezy, oznaczając powrót do tradycyjnych argumentów antyteistycznych, ale przekazywanych w nowej perspektywie. W dalszej części artykułu Autor podaje wskazania potencjalnych zagadnień dialogu z „nowym ateizmem” oraz otwarte wyzwania dla współczesnej teologii: troska o właściwy obraz Boga, „widzialność” religii w życiu społecznym, poszerzona wizja racjonalności oraz atrakcyjność chrześcijańskiej narracji.

Polecamy artykuł Marcina Krawczuka, który omawia najważniejsze dzieła etiopskie o charakterze normatywnym, czyli zawierające przepisy dotyczące życia zakonnego. Wiele faktów przemawia jednak za tym, że teksty te nie były do końca traktowane jako faktycznie obowiązujące prawo, a realia życia klasztorów były regulowane prawem zwyczajowym i opierały się na indywidualnym charyzmacie świętych mnichów.

Odsyłamy do opracowania o. Adam Sobczyk, w którym porusza on aktualne zagadnienie mistycznego wymiaru zjednoczenia cielesnego małżonków chrześcijańskich. W duchowości chrześcijańskiej od wielu wieków mówiło się o mistycznym wymiarze zjednoczenia cielesnego małżonków. Temat ten powrócił jako odpowiedź wobec wojującego sekularyzmu i ideologii neomanichejskiej, będącej zagrożeniem dla chrześcijańskiego personalizmu. Stąd tak żywe zainteresowanie tym zagadnieniem i stworzenie mu filozoficznych i teologicznych podstaw, szczególnie w nauczaniu Jana Pawła II i teologów współczesnych.

Na koniec zamieszczamy dwa artykuły o profilu duszpasterskim: ks. Piotra Wiśniewskiego, który pisze nt. odnowionej liturgii Nieszporów. Autor zauważa, że wspólnotowa celebrowanie Nieszporów wciąż pozostaje wielkim wyzwaniem i zadaniem duszpasterskim posoborowego Kościoła. Bez wątplenia wymaga ona dynamicznego propagowania i docenienia

tej modlitwy najpierw przez samych duszpasterzy, tak by nie ograniczać niedzielnej modlitwy tylko do sprawowania Eucharystii. Istnienie i przyszłość Nieszporów w parafii zależeć będzie od tego, czy „najpierw księża rozumieją, jaką wartość posiadają nieszpory, jeśli sami będą w nich osobiście i z zaangażowaniem uczestniczyć”.

Ks. Czesław Grajewski z kolei pisze nt. „Kalendarza dla organistów wiejskich”. Autor tego artykułu przedstawia okoliczności powstania Kalendarza, jak również omawia jego zawartość. Niniejszy tekst oparty jest na zeszytach czasopisma, które uznane były za zaginione. Tematy poruszane we wspomnianych zeszytach skupiają się na poprawie umiejętności oraz poszerzaniu wiedzy istotnej dla wykonywania pracy organistowskiej. Dlatego też te zagadnienia wpisują się w nurt ówczesnej literatury kościelnej.

Od tego zeszytu wprowadzamy nowy dział zatytułowany „Orient”, który ma być przede wszystkim odpowiedzią na ducha ekumenicznego Soboru Watykańskiego II i otwarcie się Kościoła Zachodniego na tradycje starożytnych Kościołów Wschodu, a także skromnym spełnieniem testamentu Świętego Jana Pawła II. Jego celem jest także wypełnienie pewnej luki, jaka niewątpliwie istnieje w polskiej literaturze dotyczącej chrześcijańskiego Orientu. Inauguruje go opracowanie ks. Mateusza Potocznego, w którym przybliży on polskiemu czytelnikowi struktury rzeczywistości liturgicznej chrześcijańskiego Wschodu. Geograficzne umiejscowienie omówionej rzeczywistości połączone z jej historycznymi uwarunkowaniami wydaje się nieodzownym punktem wyjścia do podjęcia dalszych, bardziej szczegółowych badań.

Na koniec zapraszamy do działu sprawozdań i lektur.